

YES DC

NIEUWSBRIEF

MEI
2006

Redactioneel

Een nieuw jaar, een nieuwe lente, een nieuw YES-DC bestuur en een nieuwe redactie. De redactie bestaat dit jaar net als vorig jaar uit twee personen. Anne uit de oude redactie gaat door terwijl WingF Michiel Geurds vervangt. Michiel heeft vorig jaar de layout van de nieuwsbrief gedaan en heeft ook enkele interviews met oude en nieuwe Yessers afgenomen. Michiel, dank hiervoor! WingF is dus de nieuwe aanwinst, hij stelt zich op pag 2 even voor, hij zit namelijk ook in het nieuwe bestuur. WingF is in het nieuwe jaar fris van start gegaan en heeft de nieuwe layout ontworpen, We hopen dat jullie het leuk vinden.

Het nieuwe bestuur stelt zich dus op bladzijde 2 even voor. Het bestuur bestaat zowel als de oude rotten Bas en Anne als de jonge honden, Gerard, Corry, Haike, WingF en Harry.

Het nieuwe jaar is verder al goed ingeluid door middel van twee lezingen, een lezing over de voors- en tegens, mogelijkheden en onmogelijkheden van CO₂-afvang en -opslag en een bijeenkomst over de perverse kanten van het Kyoto instrument CDM. De vraag was hier of het instrument milieuvriendelijke investeringen uitlokt of dat het ervoor zorgt dan milieuvriendelijke investeringen nog winstgevender worden. Een verslag van de bijeenkomst over CO₂-afvang en -opslag is in deze nieuwsbrief te vinden, het verslag van de CDM bijeenkomst staat in het volgende nummer.

We wensen iedereen veel leesplezier toe! Mocht je op- of aanmeldingen hebben over de inhoud of opmaak van de nieuwsbrief of wil je bijvoorbeeld een stuk over een energie- of ontwikkelingslanden gerelateerd onderwerp schrijven, neem dan contact. Commentaar of aanvullingen zijn zeer welkom!

Groeten,
Anne Kets & WingF Kwok

Van de voorzitter

Beste Yessers,

Het is natuurlijk een goed gebruik om je allereerst voor te stellen als nieuw bestuur, maar daarover kun je verderop van alles lezen. Wat ik wel graag heb gezien is dat het een enthousiaste groep is, die staat te popelen om zich voor YES-DC in te zetten.

Na de wisselings-ALV, die traditioneel rustig bezocht was, zijn we aan de slag gegaan en de eerste activiteiten zitten erop. Hierover lees je verderop in de nieuwsbrief meer. Voor het komende jaar staan er al een paar interessante activiteiten gepland. Begin mei staat YES-Africa op de agenda en in een volgend activiteit zullen we stilstaan bij de risico's van kernenergie vanwege Tjernoby, dat nu 20 jaar geleden is. **13 juni** organiseren we de **DEO-dag** over **Ketenduurzaamheid van Biomassa** (zie pag 3 en aankondiging op pag 7).

Als bestuur willen we graag de leden meer betrekken bij de activiteiten. Dus als je zelf goede ideeën hebt of over hoe nog het beter kan, laat het ons weten!

Groeten,
Gerard Stienstra

In dit nummer:

- 1 Redactioneel
- 1 Van de voorzitter
- 2 YES-DC Bestuur 2006
- 3 DEO-dag 2006
- 4 Kerstactiviteit
- 6 CO₂-afvang en -opslag
- 7 Groencafé
- 7 ALV
- 7 Aankonding

Colofon

YES-DC Nieuwsbrief is een uitgave van YES-DC (Young Energy Specialists and Development Cooperation) en verschijnt ongeveer 4 maal per jaar. De nieuwsbrief wordt verspreid onder de leden van YES-DC maar kan ook gedownload worden van de website. Voor vragen en/of opmerkingen kan gemaild worden naar het onderstaand e-mail adres.

Bestuur 2006:

Voorzitter Gerard Stienstra
Secretaris Bas van Ruijven
Penningmeester Corry de Keizer
Coördinator activiteiten Haike van de Vegte
Redactie Anne Kets & WingF Kwok
Coördinator website en DEO-dag Harry Kuijpers

Website www.yes-dc.org
E-mail info@yes-dc.org
Redactie Annekets101@hotmail.com

Voorzitter

Goedendag, ik ben **Gerard Stienstra** (30) en woon in Alkmaar. Afgelopen jaar hoorde ik collega's enthousiast vertellen over YES-DC. Al snel was ik overtuigd door de interessante

lezingen en mensen en ben lid geworden en zit nu als voorzitter in het bestuur.

Mijn achtergrond bestaat uit een studie scheikundige technologie in Delft. Ik houd me graag bezig met complexe energie en milieuvraagstukken. Na mijn studie deed ik dit als milieuonderzoeker bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden. Nu werk ik voor ECN aan het terugdringen van energieverbruik en emissies in de industrie en het stimuleren de productie van duurzame elektriciteit in Nederland.

Gerard

Secretaris

Hoi, ik ben **Bas van Ruijven**, de secretaris van het bestuur 2006. Vorig jaar was ik ook al secretaris en sinds ik in november de grote update van het ledenbestand heb uitgevoerd zit ik te lekker

in de materie om de positie alweer op te geven. Ik woon alweer een paar jaar in Den Haag, maar werk als aio aan de Universiteit Utrecht en het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP). Daar houd ik me bezig met het modelleren van energiegebruik in ontwikkelingslanden in het mondiale energie-klimaat model IMAGE. Ik heb in Utrecht milieuwetenschappen gestudeerd en ben afgestudeerd bij het MNP, op het modelleren van waterstof in het mondiale energiesysteem. Mijn collega Martin Junginger haalde me halverwege 2004 naar YES-DC en sindsdien ben ik een steeds actiever lid. Naast mijn werk ben ik pianist bij de cabaretier Rop Janze, in het najaar gaan we weer op tournee, dus wees welkom als we bij je in de buurt spelen. En anders hoop ik je snel te zien bij een van de activiteiten of virtueel te ontmoeten bij het verwerken van (mail)adreswijzigingen.

Penningmeester

Hallo allemaal. Mijn naam is **Corry de Keizer** en ik ben de nieuwe penningmeester van YES-DC. Ik werk sinds 1,5 jaar bij de Universiteit Utrecht als junior onderzoeker.

Ik houd me vooral bezig met projecten over zonne-energie. Momenteel ben ik bezig met een socio-economische studie naar scenario's voor de implementatie van PV. Voordat ik in Utrecht terechtkwam heb ik in Groningen scheikunde met afstudeerrichting milieuwetenschappen gestudeerd. Een deel van mijn afstudeeronderzoek heb ik in India gedaan, niet over energie maar over voedselproductie- en consumptie. Ik ben dus ook geïnteresseerd in de DC component van YES.

Gerard
Stienstra
Bas van
Ruijven
Corry de
Keizer
**Bestuur
YES-DC 2006**
Haïke van
de Vegte
Anne Kets
WingF Kwok
Harry
Kuijpers

Coördinator activiteiten

Hallo allemaal, ik ben **Haïke van de Vegte**. Ik ben sinds kort adviseur bij Ecofys bij de afdeling Klimaat- en Energie Strategieën. Ik heb Milieutechnologie en beleid gestudeerd aan zowel de

Wageningen UR en Technische Universiteit Eindhoven. In het bestuur van YES-DC zal ik me voornamelijk bezighouden met het organiseren van activiteiten.

Nieuwsbrief-Tekst

Hallo allemaal, mijn naam is **Anne Kets** (31 jaar) ik zal me dit jaar, net als vorig jaar, voornamelijk met de nieuwsbrief gaan bezighouden. Sinds eind vorig jaar werk ik bij het Rathenau Instituut als medewerker maatschappelijke signalering en debat.

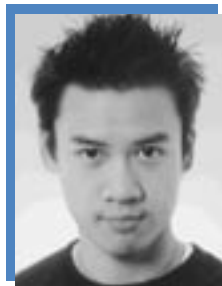
Ik probeer hier mogelijke maatschappelijke gevolgen van huidige en mogelijke toekomstige technologische ontwikkelingen in kaart te brengen. Dit doe ik o.a. voor de onderwerpen Energie en Technologie en ontwikkeling. Hiervoor heb ik een aantal jaar bij ECN Beleidsstudies gewerkt. De nieuwsletter doe ik dit jaar, net als vorig jaar, niet alleen. WingF, ook van het bestuur, zit dit jaar ook in de redactie. Hij stelt zich hieronder ook even voor. Voor nu: groetjes, Anne

Nieuwsbrief-Lay-out

Hey, zoals jullie misschien al gemerkt hebben heeft de nieuwsbrief een nieuwe lay-out gekregen! Daar ga ik met het komend jaar ook voornamelijk mee bezighouden. Samen met Anne (zie boven) vormen we de redactie van de nieuwsbrief.

En, voor de rest ben ik bezig mijn opleiding Milieuwetenschappen aan de Universiteit Utrecht aan het afronden.

Groet, **WingF Kwok**

Coördinator website en DEO-dag

Hallo, mijn naam is **Harry Kuijpers** (33 jaar) en ik studeer milieuwetenschappen aan de Open Universiteit (deeltijd). Terwijl ik mijn inkomen momenteel krijg uit verschillende banen, werk ik ook voor stichting YES-

Afri-ca. Hier implementeer ik projecten voor energie uit biomassa in Tanzania (biobrandstoffen en biogas) en daarmee samenhangende lokale onderwijs- en inkomengenererende activiteiten. Ik maak graag tijd voor vrienden om te praten over duurzame ontwikkeling en filosofie. Verder ga ik graag naar salsafeestjes en neem regelmatig deel aan muziek of theaterprojecten. Na mijn HBO-studie Personeel & Arbeid heb ik zeven jaar als arbo- en milieucoördinator gewerkt voor Xycarb Ceramics, Zorgboog, Philips Lighting en het ministerie van Defensie. Ik heb verschillende ervaringen opgedaan waardoor ik in YES-DC geïnteresseerd ben geraakt, zo heb ik ervaring opgedaan met het maken van energie-efficiency plannen, studeer ik niet voor niets milieuwetenschappen en heb ik op verschillende manieren kennis gemaakt met het onderwerp energie en ontwikkelingslanden, zoals, een cursus touwpompjes maken bij WOT Twente, en recente projecten in Tanzania. Dit jaar wil ik bijdragen aan de DEO-dag 2006, yes-dc website en andere activiteiten.

Bioenergy & Sustainability; Can we have both?

Op dinsdag 13 juni 2006 organiseert YES-DC voor de vierde keer het Debat over Energie en Ontwikkeling (DEO-dag). Het thema van de dag is dit jaar de haalbaarheid van grootschalige duurzame biomassa voor de energievoorziening.

Tekst: Harrij Kuijpers & Gijs Termeer

Onlangs verscheen de Green Paper van de Europese Commissie. In dit stuk gaf de Commissie een beeld van het te volgen energiebeleid voor de Europese Unie. Drie van de speerpunten van dit beleid zijn: voorzieningszekerheid, het verkleinen van de afhankelijkheid van brandstoffen uit onstabiele regio's en het aanpakken van klimaatverandering.

Biomassa staat als schone energiebron de laatste jaren veelvuldig in de schijnwerpers omdat het in positieve zin kan bijdragen aan de drie bovengenoemde speerpunten. De laatste tijd neemt echter ook de kritiek over de mogelijke negatieve effecten van grootschalige inzet van biomassa toe.

De kans is groot dat biomassa in Europa op grote schaal ingezet zal worden als brandstof. De kans is dan ook groot dat biomassa zich zal ontwikkelen tot een bulkgoed en dat een groot deel geïmporteerd zal moeten worden. Indien biomassa gebruikt gaat worden voor onze energievoorziening zal het aan bepaalde minimale duurzaamheidseisen moeten voldoen. Nederlandse maatschappelijke organisaties hebben aangedrongen op criteria voor biomassa. Het Ministerie van Economische Zaken zal halverwege 2006 criteria voor duurzame biomassa publiceren, in het kader van een regeling voor de MEP-subsidies. Een soort biomassa die mogelijk grootschalig toegepast zal kunnen worden, is palmolie. In de komende 20 jaar wordt een verdubbeling van de vraag naar palmolie verwacht. Over

de duurzaamheid van palmolie is echter nog veel te doen. In de Round Table on Sustainable Palmoil (RSPO) proberen bedrijven en maatschappelijke organisaties de ontwikkeling van palmolie in Maleisië en Indonesië in goede banen te leiden en ervoor te zorgen dat dit niet ten koste gaat van het tropisch regenwoud, arbeidsomstandigheden en landrechten van inheemse volken.

Fantastisch, prachtig, heel mooi zou je zeggen. Maar is dat zo? Zijn dergelijke criteria op de lange termijn niet gewoon een Utopie? Zouden deze criteria de echt grootschalige introductie van biomassa niet in de weg kunnen staan? Is het wel mogelijk om deze criteria in acht te blijven nemen, zodra biomassa wereldwijd grootschalig toegepast gaat worden? Wat als Europa wel duurzaamheidscriteria aan de keten stelt en China niet? Moet het enige criteria dat er aan de productie van biomassa gesteld wordt niet zijn dat biomassa regionaal geproduceerd en geconsumeerd wordt?

Deze vragen komen dinsdagmiddag 13 juni aan de orde. Deze middag zal er gediscussieerd worden over de haalbaarheid van grootschalige duurzame biomassa voor de energievoorziening. Onder leiding van dagvoorzitter José van Eijndhoven (oud-directeur Rathenau Instituut en collegevoorzitter Erasmus Universiteit Rotterdam, bevestigd) zullen drie experts hun visie geven. André Faaij (Universiteit Utrecht, bevestigd), Jan Kees Vis (Sustainable Agriculture Manager, Foods Division van Unilever en

Bron: revitalizationstrategies.com

voorzitter RSPO, uitgenodigd) en een vertegenwoordiger van een milieuorganisatie uit Maleisië (uitgenodigd), zullen verschillende kanten van het vraagstuk belichten en met elkaar in debat gaan. Aansluitend worden in een drietal parallelle workshops specifiek onderdelen van de problematiek belicht.

Het debat vindt plaats in het Stadskaasteel Oudaen aan de Oude Gracht 99 in Utrecht. De toegang is gratis, maar aanmelden is wenselijk door een gelimiteerd aantal plaatsen. Aanmelden kan door een e-mail te sturen naar deodag@yes-dc.org. In een groot deel van de bijeenkomst zal Engels de voertaal zijn. De ontvangst is om 12:30 en het debat start om 13:00. Het officiële gedeelte eindigt om 18:00 en dan drinken we nog een borrel. Komt allen!

'...Zijn een dergelijke criteria op de lange termijn niet een Utopie?'

KERSTACTIVITEIT: COMMUNICATIE OVER MILIEU EN ENERGIE: NUANCE OF HARD TEGEN HARD?

De kerstactiviteit van YES-DC was dit jaar een discussie over communicatie over energie- en milieuonderwerpen. Bij deze bijeenkomst kwamen verschillende vragen aan de orde: Hoe zorg je ervoor dat een onderwerp als het broeikaseffect afdoende en goed in de media behandeld wordt? Hoe agendeer je een onderwerp als CO₂-afvang en opslag? Hoe gaat de media om met informatie en hoe zetten ze het in de krant, wie bepaalt hoe en of een onderwerp op TV komt? Kan je dat als organisatie ook beïnvloeden? En hoe is het voor een onderzoeker als zijn onderzoek, soms volledig misgeïnterpreteerd in de krant of op TV komt? De discussie werd ingeleid door twee korte presentaties van achtereenvolgens Sander van Egmond van Utrecht Centrum voor Energie onderzoek (UCE), en Marcel van den Brugh van het NRC.

Tekst: Harry Kuijpers

Campagne-impact

Sander van Egmond werkt nu bij het Utrecht Centrum voor Energie onderzoek maar werkte eerder als campaigner bij Greenpeace. Hij behandelt verschillende aspecten van al dan niet genuanceerde energie- en milieucommunicatie.

Nuances bij milieuorganisaties

Sander begint de presentatie met kengetallen van de Nederlandse milieuorganisaties. Als je hun ledenaantal uitzet tegen de omzet dan kan je een omgekeerd evenredig verband zien tussen hun nuance en ledenaantal. In een tweede assenstelsel zet hij milieuorganisaties in velden tussen de assen pragmatisme tegenover principieel en milieu (klimaat) tegenover natuur/natuurbehoud.

Sander gaat samen met het publiek na welke gereedschappen je nodig hebt voor een campagne om een boodschap over te brengen. Het is mogelijk om verschillende instrumenten in te zetten, zoals bijvoorbeeld, het uitbrengen van een rapport, het onthullen van een schandaal, een mailing, advertentie, ingezonden brief, de inzet van juridische instrumenten, lobbyen, het voeren van non-violent acties etc etc.

‘...Het moet lijken of dat een probleem makkelijk oplosbaar is, maar het probleem moet dat niet zijn. Anders worden de eisen ingewilligd en heeft Greenpeace geen munitie meer.’

Een goede Greenpeace campagne?

Sander slingert vervolgens de volgende vraag de zaal in: “Wat is nu een goede Greenpeace campagne?” Er zijn verschillende reacties uit de zaal. Een goede campagne wordt opgepakt in de massamedia, spreekt grote groep aan, en heeft korte, heldere boodschap met weinig nuance. Het is handig als een probleem aan de ene kant niet oplosbaar is, maar dat de campagne wel uitstraalt dat er een slachtoffer is en een ‘bad guy’ die ‘de knop kan omzetten’ om zo gemakkelijk het probleem op te lossen.

Andere milieuorganisaties kennen deels andere strategieën: Het Wereld NatuurFonds vraagt veel meer kleine, redelijke stappen, en werkt vaak samen met het bedrijfsleven. Het WNF probeert donateurs een handelingsperspectief te bieden. Donateurs kunnen zo “hun milieuzonden” afkopen.

Een goede Greenpeace-campagne heeft impact (dit is te meten door het aantal krantenartikelen, kamervragen, telefoontjes, etc te tellen), zet mensen aan het denken en stelt te hoge eisen. Het moet lijken of dat een probleem makkelijk oplosbaar is, maar het probleem moet dat niet zijn. Anders worden de eisen ingewilligd en heeft Greenpeace geen munitie meer. Een belangrijk woord is hier spanningsopbouw. De spanningsopbouw kan je inzichtelijk maken als je de milieuschade/complexiteit uitzet tegen de ‘chance of outcry’. Van simpel naar moeilijk krijg je een boog waar de successen (hoge ‘outcry’) bij een middelhoge complexiteit/milieuschade zitten (‘knop is om te zetten’). Simpele oplossingen kunnen worden opgeblazen en complexe problemen versimpeld. Dit levert Greenpeace onderwerpen op van simpel naar moeilijk: kernenergie/steenkool, wind/zon, biomassa, energiebesparing, exotische hernieuwbare energie, en CO₂-afvang/-opslag.

Nuance is niet hetzelfde als de waarheid

Kom je met nuance dichterbij de waarheid? We bespreken een aantal stellingen: ‘Katrina komt door klimaatverandering’-‘Door klimaatverandering komen er meer Katrina’s’. ‘PV is niet concurrerend’-‘Als we willen, kunnen we PV binnen 10 jaar concurrerend maken’. In veel gevallen is een stelling niet een wetenschappelijke uitspraak, maar een opinie, een mening voor of tegen.

De tweede spreker van de avond is Marcel aan den Brugh. Hij werkt bij de redactie van het NRC Handelsblad, en houdt zich voornamelijk bezig met de portefeuille Energie. Marcel aan den Brugh vertelt over zijn werk op de Economieredactie van het NRC. Een dag op de redactie begint 's ochtends met de krant van de vorige dag, opstellen van de agenda en taken verdelen. Vroeg in de middag moet er een artikel liggen.

Hoe komt energie in de krant?

Volgens Marcel is hier geen pijn op te trekken. Het hangt af van tijd, eigen belangstelling, actualiteit, de mening van de hoofdredactie, etc. De kansen worden vergroot als het onderwerp van een mogelijk artikel aansluit bij actualiteit en spannend is. Ook de inschatting van de motivatie van de gene die het persbericht stuurt is van belang. Marcel wordt wantrouwend als iemand hem zomaar iets opstuurt. Enkele voorbeelden:

Een artikel over een ECN-rapport over de tariefstelling van het transport van aardgas door Nederland

Er was een artikel in Trouw er dat lage tarieven zouden kunnen leiden tot een overbelasting van het gasnet. Hier kwamen vragen over. Marcel zag de noodzaak voor een uitgebreider artikel en begon om 9.30 te bellen met DTe, ECN en de Gasunie. Reacties kwamen na resp. een half, anderhalf en twee uur. Dit zag Marcel als late reacties. Het late terugbellen heeft natuurlijk gevolgen voor de nuance. Steeds meer organisaties hebben persvoorlichters, maar een kant-en-klaar persbericht is niet altijd per definitie beter.

'De overheid wil gebruik van biobrandstof stimuleren'

Dit onderwerp was een onderwerp waar wel een artikel over geschreven moest worden. Biobrandstoffen zijn hot. Zodoende is er meer voorbereiding mogelijk en is een uitgebreid artikel op de wetenschapspagina verschenen. Het artikel is geschreven in samenwerking met de wetenschapsredactie.

'Peak oil discussie'

Marcel's chef verzocht om een artikel te schrijven over de piek in de olieprijsen.

Hoe kom ik in de krant?!

Je komt niet makkelijk in Marcel's adressenbestand. Hij kiest zijn eigen informatiekanalen, maar heeft wel goede ervaringen met ECN. Marcel vindt het interessante van de energieportefeuille dat het veld complex is en dat er veel actoren bij betrokken zijn. Helaas lezen veel mensen in vijf tot tien minuten de hele krant. Marcel gaat er van uit dat mensen die het onderwerp interessant vinden een artikel in het economiekatern diep in de krant toch wel lezen. Marcel heeft veel vrijheid, al is de redactie soms wat voorzichtig naar zijn smaak. Hij merkt op dat 80% van de journalisten sowieso links is. Het streven is om een onderwerp uit verschillende hoeken te belichten en nuances aan te brengen. De hoogopgeleide lezer verwacht dit ook.

En nu zelf in discussie: het energiedebat

De avond sluit af met een discussie aan de hand van stellingen. In de zaal zijn weinig of geen wetenschappers, journalisten of actievoerders. Bedrijfsleven en overheid zijn beter vertegenwoordigd. Hier volgt een korte opsomming van de behandelde stellingen en enkele conclusies:

In de politieke arena is geen plaats voor nuance

Niet iedereen was het met deze stelling eens. Enkele meningen waren dat je met ongenueanceerde standpunten vaak ver komt (zie bijvoorbeeld de windenergie discussie) en dat er in politieke achterkamertjes zeker wel plaats is voor nuance. Politiek is uiteindelijk toch ongenueanceerd of binair: je kan voor óf tegen stemmen.

De media heeft de verantwoordelijkheid om de nuance in het energiedebat te brengen

Iemand uit het publiek merkt op dat er misschien helemaal geen energiedebat is. Niet iedereen is het daar mee eens, in de geschreven pers lopen bijvoorbeeld een aantal discussies over bijvoorbeeld energieprijzen en kernenergie. Het klimaatprobleem wordt als een te complex debatonderwerp gezien. Wil dit debat nog wat worden, dan moet het onderwerp worden gesimplificeerd. Het programma Twee Vandaag komt behandelt

een onderwerp standaard door een voor- en tegenstander en een wetenschapper aan het woord te laten. De media moet laten zien wie wat zegt met welk belang. De nuance is dan niet meteen de waarheid.

De media heeft de verantwoordelijkheid om nieuws te brengen, wetenschappers moet van de nuance nieuws maken

Wetenschappers moeten er in hun eigen belang wel voor zorgen dat de media een goede en duidelijke samenvatting kan krijgen. Marcel is echter wel achterdochtig als hij een samenvatting of persbericht ontvangt. Gaat de wetenschapper zelf op zoek naar nieuws? Vaak is dit het geval of is het 'gewenst' omdat wetenschap gefinancierd wordt. Duidelijkheid is niet altijd genueanceerder: bij een harde campagne moet er echter wel een back-up zijn van een wetenschappelijke campagne.

De discussie gaat verder. Enkele stellingen zijn: Activisten zijn niet verantwoordelijk voor de nuance: zij kiezen de juiste middelen bij de juiste doelgroep, zij kunnen de discussie losmaken. En, als uitsmijter: je moet de waarheid zeggen, maar dat is een rekbaar begrip...

Communiceren met veel nuance over een lastig onderwerp kan ook een gevaar met zich meebrengen. Sander geeft het voorbeeld van een jongen die een vraag krijgt: 'wie heeft je gemaakt?' Hij antwoordt dat dat zijn vader is. De vraagsteller nuanceert – religieus- de reactie van de jongen: "Nee, dat was God". Een jaar later krijgt de jongen dezelfde vraag. Nu antwoordt hij niet door zijn vader gemaakt is maar dat hij het ook niet meer precies wist wie dat dan wel was.....

De avond sloot af met een borrel.

'...Helaas lezen veel mensen in vijf tot tien minuten de hele krant.'

CO₂- AFVANG EN OPSLAG: RIJP VOOR SUBSIDIES?

Op maandag 30 januari is een activiteit gehouden in het kader van het IPCC Special Report over CO₂-afvang en opslag (SRCCS). Het belofde een interessante avond te worden, aangezien enerzijds de technische en beleidskundige aspecten door Heleen de Coninck van ECN en anderzijds de kritische stellingen door Donald Pols van Milieudefensie zouden worden belicht.

Tekst:
Haïke van de Vegte

Heleen de Coninck (ECN Beleidsstudies en coördinator van het IPCC rapport over CO₂-afvang en opslag) ging vooral in op de kosten en onzekerheden van de technologie. Aspecten van de techniek zijn zeker nog niet uitontwikkeld en voor verschillende toepassingen (m.b.t. afvang locatie, geologische formatie, etc.) zit de technologie nog in de onderzoeksfase. Voornamelijk op het gebied van afvang van CO₂ kunnen nog grote stappen worden gemaakt. Ze vertelde dat door toepassing van de technologie de elektriciteitsproductiekosten met 0.01 - 0.05 US\$/kWh omhoog zullen gaan. De kosten van het reduceren van CO₂ ligt tussen 20 en 270 US\$/tCO₂, afhankelijk van o.a. de manier van opslaan. Grootschalige toepassing zal waarschijnlijk echter al gebeuren bij 25 tot 30 US\$/tCO₂. Volgens het rapport zou de technologie kunnen zorgen voor 30% kostenreductie voor het voorkomen van klimaatverandering. De toepassing van CO₂-opvang en opslag daarmee 15 - 55% van het totaal aan mitigerende maatregelen kunnen beslaan. Er is echter nog veel onzeker, milieurisico's kunnen nu door gebrek van data vaak alleen worden ingeschat als de toepassing van CO₂ vergeleken wordt met de toepassing van andere, soortgelijke technologieën

Donald Pols, campaigner klimaat en energie bij Milieudefensie, wilde duidelijk maken dat kiezen voor CO₂-afvang en opslag gelijk staat aan kiezen voor het instandhouden van het gebruik van fossiele brandstoffen. Door subsidies te gebruiken die anders voor duurzame energie zouden worden ingezet, blijft de verschuiving van ons energieregime naar een schone en duurzame energiehouding achterwege. Bovendien hebben volgens hem de bedrijven in de fossiele sector over het algemeen voldoende fi-

nanciële capaciteit om de ontwikkeling en implementatie van CO₂-afvang en opslag uit eigen portemonnee te bekostigen. Echter, Milieudefensie beaamt dat CO₂-afvang onmisbaar is om de benodigde CO₂-reductie te verwezenlijken.

De toevoeging Development Cooperation in de naam van de vereniging kwam nog eens tot uiting in de discussie na afloop van de presentaties. Volgens sommigen in het publiek was subsidiering wel degelijk nodig. In de grotere landen in ontwikkeling (China, India) blijft consumptie van elektriciteit opgewekt uit kolen de pan uit rijzen. Nederland zal CO₂-afvang moeten uitontwikkelen om de volwassen technologie ook op die plaatsen te kunnen implementeren. Deze redenering werd ook toegepast bij het beantwoorden van de vraag of CO₂-afvang wel of niet in het Clean Development Mechanisms moet worden meegenomen. Echter, de 'echte' ontwikkelingslanden (in Afrika bijvoorbeeld) lijken niet heel warm te worden van deze technologie: deze ligt voornamelijk in Westerse handen en houdt de fossiele sector (die in veel ontwikkelingslanden samengaat met 'veel voor sommigen en weinig voor velen') in stand.

Aan het einde van de discussie vroeg Donald Pols zich hardop af of het probleem niet breder ligt dan het klimaatprobleem. Of ons energieparadigma *an sich* niet meer ter discussie moet worden gesteld. En of CO₂-afvang in dat geval wel de oplossing biedt. Afgezien van de mening dat het twee verschillende discussie zijn, waren de meeste mensen in de zaal wat van pragmatischer aard: er is een groot risico verbonden aan het vasthouden van dit soort principes. Zelfs met CO₂-afvang wordt het nog knap lastig om de benodigde CO₂-reductie te behalen. Bovendien blijkt CO₂-afvang te werken als lijmstof: de Verenigde Staten zien het als een belangrijke optie en lijken daarmee samen met landen in ontwikkeling zoals China en India, als twee handen richting een gezamenlijke buik te bewegen.

Vrijdag 3 maart werd er er- gens in een linksige en vooral koude ruimte in Amsterdam een Groen Cafe gehouden rond de vraag hoe het nou komt dat groene onderwerpen vooral bij linkse partijen deel uitmaken van het verkiezingsprogramma. Vier lokale politici, twee van de "rechter kant", een VVD-er en een JOVD-er en twee van de "linker- kant", iemand van Groen Links en iemand van Dwars, bespraken deze vraag onder voorzitterschap van Boris van der Ham van D66.

Groen links en rechter kant of welke zijde grijs rechts?

Tekst:
Anne Kets

De avond begon met de vraag óf milieu wel alleen een item voor links is. De panelleden voerden aan dat Winsemius, door velen toch gezien als een hele goede, en misschien wel de beste milieu- minister, toch echt een VVD-er is. Er is een actieve werkgroep duurzame ontwikkeling binnen de JOVD. Een aantal rechtse kamerleden zijn daarnaast erg tegen de bio- industrie. Hier staat tegenover dat een rechts panellid halverwege de avond aangaf dat het broeikasgaseffect volgens hem mogelijk niet bestaat.

Het verschil tussen de linkse en rechtse partij- en lijkt vooral te liggen op het gebied van ge- dragserelateerde maatregelen. Links denkt dat we het met technologische maatregelen milieuproblemen niet kunnen oplossen, ook gedragsgerichte maatregelen zijn nodig. De rechtser panelleden verwezen daarentegen

naar termen als "autootje pesten" en "wonen als in de jaren '50". De linksere panelleden en een groot deel van het publiek vonden deze opmerkingen wat al te gechargeerd.

Hierna kwam de discussie op het heikele punt van kernenergie. Van der Ham merkte op dat de mening over kernenergie aan het verschuiven is: kernenergie lijkt bespreek- baar te worden. Zowel links als rechts waren het erover eens dat de toepassing in ieder geval ook nadelen kent, denk bijvoorbeeld aan afval. Eén van de forumleden was zo sterk tegen kernenergie dat de toepassing van kernstroom voor hem persoonlijk niet bespreekbaar was. Een forumlid gaf aan dat de toepassing vanuit partijoogpunt niet be- spreekbaar was, maar voor hem persoonlijk wel. Iemand uit het publiek gaf aan dat zij de afwezigheid van objectieve informatie lastig vond. Informatie van voorstanders spreekt informatie van tegenstanders soms enorm te- gen, en anders om. Onafhankelijke en onge- biasde informatie is noodzakelijk om het de- bat goed te kunnen voeren.

De discussie ging verder over kernenergie en alternatieven. Een rechts panellid zag busi- ness opportuniteiten in de ontwikkeling van duur- zame energie, de toepassing van kernener- gie was volgens hem in de tussentijd echter wel nodig. Er werd ook de vraag gesteld wat je moet doen als je geen kernenergie inzet? De inzet van uranium heeft nadelen, winning heeft negatieve effecten op mens en milieu, de afvalproblematiek is nog steeds groot. Iemand opperde dat we voor Max Havelaar uranium zouden moeten gaan.

Het onderwerp CO₂-afvang en opslag kwam ook aan bod. Het onderwerp was niet erg bekend bij het publiek. De mening was wel dat het toepassen van CO₂-afvang en opslag ertoe kan leiden dat fossiele brandstof- fen langer een rol in de energievoorziening zouden blijven spelen. Een rechtser panellid merkte op dat je mensen toch niet tot consu- minderen kon dwingen....

Een van de paneleden merkte op dat alle par- tijen gebruik maakten van symboolpolitiek. Een partij kiest een concreet en aansprekend of juist afschrikwekkend voorbeeld en gaat ervoor. Er werden enkele voorbeelden ge- noemd zoals het al dan niet boren in de Wad- denzee. Symboolpolitiek kan ook partijtech- nisch vreemd uitpakken werken, zo steunen een aantal rechtser partijen de aanleg van de Noordzuidlijn in Amsterdam terwijl een aantal linksere partijen, vanwege de hoge kosten en de beperkte reikwijdte van de lijn, tegen zijn. Op lokaal niveau kan iets soort- gelijks gebeuren in discussies over de plaat- sing van windturbines. Groene partijen zijn ook wel eens tegen.

Algemene Leden Vergadering

Donderdag 19 januari was het weer zover: de jaarlijkse algemene ledenver- gadering van YES-DC

Enkele uitkomsten van de ALV zijn:

*Er is weer een kakelvers bestuur. De be- stuursleden stellen zich op pagina 2 voor en danken het oude bestuur voor het werk dat ze verricht hebben

*2006 is het YES lustrum jaar. YES-DC bestaat 30 maart officieel 10 jaar

*Het tijdstip van contributie-inning gaat naar voren. We vragen dit jaar de contribu- tie voor 2006 al in het begin van het jaar te betalen en niet pas in mei.

*Het onderwerp van de DEO-dag wordt waarschijnlijk ketenduurzaamheid en bio- massa. De commissie is nu goed ingelezen in het onderwerp en is nu druk op zoek naar sprekers en mogelijkheden voor sponsoring.

Aankondiging: DEO-dag 2006

Bioenergy & Sustainability; Can we have both?

Met medewerking van:

*José van Eijndhoven (oud-directeur Rathenau-instituut en voorzitter CvB Eras- mus Universiteit Rotterdam)

*André Faaij (Universiteit Utrecht, Task leader van de bioenergy Task 40)

*Jan Kees Vis (Sustainable Agriculture Manager, Foods Division van Unilever en voorzitter Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO), uitgenodigd)

*Vertegenwoordiger van een milieuorgani- satie uit Maleisië (uitgenodigd)

Locatie:

Stadskasteel Oudaen,
Oude Gracht 99, Utrecht.

Datum & Tijd:

13 juni 2006, 13.00-18.00

Aanmelden:

deodag@yes-dc.org

Toegang:

Gratis

Voor meer informatie zie:

www.yes-dc.org

Het debat wordt mogelijk gemaakt door:

NCDO (Nationale Commissie voor Inter- nationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling) www.ncdo.nl